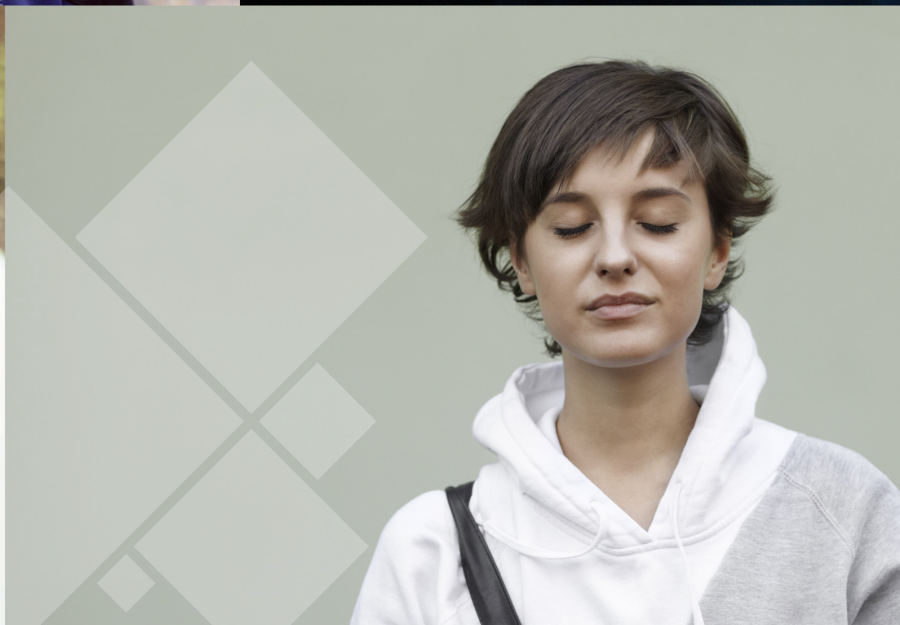

SEKTORPROGRAM | ARBEIDSLIV

Norges formannskap i Nordisk Ministerråd 2012

ARBEIDSDEPARTEMENTET

INNLEDNING

Velferdsstaten i et nordisk perspektiv er valgt som tema for det norske formannskapet i Nordisk Ministerråd i 2012.

De nordiske velferdsstater har de senere år oppnådd betydelig internasjonal anerkjennelse og utgjør en modell til inspirasjon for mange andre land. Det er især den høye graden av velferd og likhet kombinert med sterk konkurranseevne og omstillingskraft som har vist sin styrke i en stadig mer globalisert verden. Satsingen på et likestilt samfunn hvor kvinner og menn deltar på lik linje, er en sentral faktor i en bærekraftig velferdsstat. Det er viktig at vi i det nordiske samarbeidet holder fast ved denne modellen, samtidig som vi utvikler den slik at vi står best mulig rustet til å møte vår tids hovedutfordringer. Dette omfatter også samarbeidet mellom det offentlige og arbeidslivets parter, samt det øvrige organisasjonslivet, for å fremme fellesskapsløsninger med bred aksept i samfunnet.

Arbeidslivspolitikken er sentral for den videre utviklingen av de nordiske velferdssamfunnene og for bærekraften til de offentlige finanser.

Det norske formannskapet vil bygge videre på programmet for Nordisk Ministerråds samarbeid på arbeidslivsområdet 2009-2012.

Vi vil prioritere arbeidet med et inkluderende arbeidsliv og de nordiske lands innsats for å sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Et mer inkluderende arbeidsliv er en viktig forutsetning for å sikre arbeidsmuligheter for alle som kan og vil arbeide. Det utjevner forskjeller og fremmer sosial inkludering.

Hanne Inger Bjurström
Arbeidsminister

ET INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

De nordiske velferdsstatene bygger på den idé at bred deltakelse i arbeidslivet er den beste måten å sikre verdiskaping og velferd. At mange mennesker har vanskeligheter med å skaffe seg et fotfeste eller faller ut av arbeidsmarkedet før alderspensjonering er derfor en utfordring for de nordiske landene. De bakenforliggende årsakene til dette er mange og sammensatte, og å møte utfordringen krever et bredt spekter av virkemidler. Et inkluderende arbeidsliv som motvirker utstøting er derfor viktig innen arbeidslivspolitikken.

En viktig forutsetning for å nå målet om et inkluderende arbeidsliv er at arbeidsforhold og arbeidsmiljø medvirker til god helse og arbeidsevne for den enkelte gjennom hele yrkeslivet. Det er viktig å legge forholdene til rette slik at flest mulig får både mulighet for og motivasjon til å bli værende i arbeid, at de som er i ferd med å falle ut av arbeidslivet, blir trukket inn igjen, og at de som ikke er i arbeid, får seg jobb. En aktiv arbeidsmarkedspolitikk skal legge til rette for dette.

Enkelte yrkesgrupper har vesentlig høyere arbeidsmiljøbelastning enn den yrkesaktive befolkningen ellers, og enkelte bransjer er preget av uakseptable arbeidsforhold og sosial dumping. Økt arbeidsinnvandring har i deler av arbeidslivet bidratt til nye utfordringer. Dårlige arbeidsvilkår kan undergrave konkurransevilkårene til virksomheter som etterlever de etablerte arbeidslivsstandardene og føre til økt utstøting fra arbeidslivet. Et godt arbeidsmiljø og trygge arbeidsplasser er en forutsetning for å realisere målet om et inkluderende arbeidsliv.

Det norske formannskapet i Nordisk Ministerråd i 2012 vil rette et særskilt søkelys mot inkludering og tilrettelegging for yrkesdeltakelse av vanskeligstilte og utsatte grupper i arbeidslivet. Dette vil skje blant annet gjennom arbeid for å redusere sykefraværet og ved å legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i arbeidslivet. Nye tiltak for at unge uføre og funksjonshemmede skal få innpass på arbeidsmarkedet vil bli vektlagt.

Det norske formannskapet vil arrangere en nordisk konferanse som skal bidra til erfaringsutveksling mellom de nordiske land om hvilke tiltak som gir god effekt for å sikre et mer inkluderende arbeidsliv og motvirke utstøting av vanskelig stilte og utsatte grupper i arbeidslivet. Arrangementet vil bli gjennomført av MR-A i samarbeid med MR-S.

AKTIV ALDRING

En stadig større andel av befolkningen i Norden i arbeidsdyktig alder er i de eldre årskullene. I tillegg øker andelen pensjonister. Flere pensjonister i de eldste årskullene innebærer et økt behov for helse og omsorgstjenester. Høy yrkesdeltakelse også blant de eldre årskullene i arbeidsstyrken er viktig for å opprettholde verdiskapningen og levestandarden i fremtiden.

For at det offentlige skal kunne levere gode velferdstjenester er det viktig at arbeidskraftsressursene mobiliseres. I denne sammenheng er den arbeidskraften og de ressursene den eldre del av befolkningen representerer viktig for et fremtidig bæredyktig velferdssamfunn.

Aktiv aldring kan både knytte seg til deltakelse i arbeidslivet, og deltakelse på andre samfunnsområder. Muligheten til aktiv deltakelse gjennom livet er best når helsa er god. Et godt arbeidsmiljø er viktig for at arbeidstakere skal ha helse til å bli værende i arbeid så lenge de selv ønsker. Men, skal vi lykkes med at flere eldre står lenger i arbeid må også arbeidsinnhold og arbeidsbetingelser tilpasses eldre med redusert arbeidsevne. For økt yrkesdeltakelse blant eldre er det også viktig at det gis gode insentiver til å fortsette yrkeskarrieren, eventuelt i kombinasjon med alderspensjon. Viktig er det også at eldre arbeidstakere møter positive holdninger fra så vel arbeidsgivere og kollegaer for de bidrag de tilfører arbeidslivet med sin kompetanse og erfaring.

I 2012 er EUs år for aktiv aldring. Det vil i løpet av dette året bli et stort fokus på eldres deltakelse i arbeidslivet. Det norske formannskapet vil ta initiativ til en nordisk konferanse om dette temaet for å bidra til den samlede kunnskapsutvekslingen på området. Arrangementet vil bli gjennomført av MR-A i samarbeid med MR-S.

ARBEIDSKRAFTSMOBILITET I NORDEN OG GRENSEHINDRE

Et godt og velfungerende nordisk arbeidsmarked skal legge til rette for at arbeidstakere i de nordiske land lett skal kunne ta arbeid i et annet nordisk land. Avhengig av etter-spørrelssituasjonen er det mange som utnytter mulighetene til å ta arbeid i et annet nordisk land.

Det vil fortsatt være viktig å forebygge og bryte ned grensehindre på det nordiske arbeidsmarkedet med sikte på å fremme den geografiske mobiliteten, samt øke tiltrekningskraften og tilpasningsevnen til det nordiske arbeidsmarkedet ytterligere. Dette vil blant annet måtte innebære at de nordiske land samarbeider om implementeringen av EUs rettsakter innenfor arbeids- og sosialfeltet.

Det er også viktig med fortsatt samarbeid om mobilitet og flyttebevegelser i Norden mellom myndighetene, mellom myndighetene og partene i arbeidslivet, og på de arenaer det nordiske samarbeidet tilbyr.

En rapport om grensehindre på sosial- og arbeidsmarkedsområdet vil bli fremlagt i løpet av det norske formannskapet. På bakgrunn av rapporten vil det norske formannskapet videreføre arbeidet med å drøfte og finne konkrete løsninger på grensehindre. Formannskapet vil blant annet arrangere en konferanse våren 2012. Arrangementet vil bli gjennomført i samarbeid mellom MR-A og MR-S.

SAMARBEID I NORDEN

I gjennomføringen av formannskapsprogrammet for 2012 på arbeidslivsområdet vil Norge søke å dra veksler på det arbeidet som gjennomføres i regi av Nordisk Ministerråds globaliseringsprosjekter innenfor temaområdet velferd, samt øvrige prosjekter som gjennomføres ved hjelp av de ordinære prosjektmidler. Det norske formannskapet vil se nærmere på sektorens arbeidsmåter med sikte på å bedre utnytte den kunnskap som våre felles nordiske prosjekter kan bidra med innenfor de prioriterte områdene.

De aktiviteter som gjennomføres i regi av Nordisk Ministerråds sekretariat, i Embetsmannskomiteen for Arbeidsliv og tilhørende underutvalg, samt av sektorens underliggende institutt, Nordisk institusjon for videreutdanning innen arbeidsmiljøområdet (NIVA), supplerer de aktivitetene det norske formannskapet vil gjennomføre på arbeidslivsområdet i 2012.

GLOBALISERINGSPROSJEKTENE

To globaliseringsprosjekter innenfor arbeidslivets område vil avsluttes i 2012. Det ene prosjektet vil se på mønstre for migrasjon, arbeidsvilkår og rekrutteringspraksis for arbeidsinnvandrere fra Sentral- og Øst-Europa til de nordiske land. Det andre prosjektet vil blant annet ta opp spørsmålet om hvordan arbeidslivspolitikken kan bidra til å styrke mulighetene for at de nordiske land kan dra nytte av nye økonomiske vekstområder. EK-A sine to fagutvalg – Arbeidsmiljøutvalget og Arbeidsmarkedsutvalget – er aktive i styringen av de to globaliseringsprosjektene som forventes avsluttet i andre halvår 2012.

I tillegg er globaliseringsprosjektet om inkludering av utsatte grupper i arbeidsmarkedet i de nordiske landene under EK-S også av interesse for arbeidslivssektoren.

SAMARBEIDSPROGRAM 2013 - 2016

Det norske formannskapet vil i 2012 videreføre det arbeidet som gjennomføres av MRA og EK-A med underliggende utvalg for å styrke den nordiske nytten av samarbeidet. Som del av dette vil Norge i 2012 lede arbeidet med forberedelsen av et nytt samarbeidsprogram på arbeidslivsområdet under Nordisk Ministerråd for perioden 2013 - 2016.

SAMARBEID MED ARBEIDSLIVETS PARTER

Samarbeid med partene i arbeidslivet har en sentral plass i utviklingen av de nordiske velferdsstatene. Det norske formannskapet vil ta initiativ til en dialog med partene om partenes bidrag og roller i samarbeidet. Formannskapet vil også invitere partene til å bidra til de aktivitetene som er dekket av sektorprogrammet for arbeidsliv, blant annet for å utveksle informasjon som kan belyse rollen til partene i arbeidslivet i utviklingen av arbeidsmarkedspolitiske og velferdspolitiske løsninger.

norden

Nordisk Ministerråd
www.norden.org

Utgitt av: Arbeidsdepartementet
Telefon: 22 24 90 90
Internett: www.regjeringen.no/ad
Publikasjonskode: A-0032
Design: Gjerholm Design